

КОММУНИСТИГ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫН ПАРТИЯЛАРНЫҢ ДЕЛЕГЕЙ ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛЫНДА

1969 г. Июнь 13	ПЯТНИЦА	№ 136 (7982)	Өртээ 2 көп.
-----------------	---------	--------------	--------------

ИЮНЬ 11-де КРЕМЛЬГЕ

ага багдтайдуудын хургуудыг ялган турар дед, эш А. Куныж чутгаалд.

Коммунист бодлаш ажлын партисудын талзвас чилерийн чутгааларнда занн притипиалдг болуур, протеридын интернап н о л и з м и з м а д л е я р л а г н а м ч и н ч о р у к . С К Б И - б л а з , д е л е г а т б а ш т а й н с о ш и а л и з м и з м к у р с н а м н а з у б а л д , а з и р л а р л а н б а з т а й н а м ч и л и г н а м ч и л . Э д . Л . М . Б р е ж н е в ч и н ч у т г а а л н д а т а й л б а й р л а м а з С К Б И - н д т у р у ж и т д е т к и н т у р а н , т а й б и н ч и л , д е м о к р а т а й н б о л г а ш с о ш и а л и з м и з м х е р а з и н т и л г е л э р д э м д е л е г а т и н . К о м м у н и з м и з м ш и м з а м л и н и н , а н т и м п е р а л и з м и з м б у т у ф р о н т у н х у р з о з и н к а м б а й л а г л а н а м ш и н т и р г и н .

Бодлош хургуудын талзвас чилерийн чутгааларнда занн притипиалдг болуур, протеридын интернап н о л и з м и з м а д л е я р л а г н а м ч и н ч о р у к . С К Б И - б л а з , д е л е г а т б а ш т а й н с о ш и а л и з м и з м к у р с н а м н а з у б а л д , а з и р л а р л а н б а з т а й н а м ч и л и г н а м ч и л . Э д . Л . М . Б р е ж н е в ч и н ч у т г а а л н д а т а й л б а й р л а м а з С К Б И - н д т у р у ж и т д е т к и н т у р а н , т а й б и н ч и л , д е м о к р а т а й н б о л г а ш с о ш и а л и з м и з м х е р а з и н т и л г е л э р д э м д е л е г а т и н . К о м м у н и з м и з м ш и м з а м л и н и н , а н т и м п е р а л и з м и з м б у т у ф р о н т у н х у р з о з и н к а м б а й л а г л а н а м ш и н т и р г и н .

(Польв 12-д «Правда».)

[illegible]

(СЭТА-ның фотохроникасы).

Каа-Хем районгауа колхозтарынын болгон советтарынын аякыл-ичилеринин куезин, оларын дилон бугаар делегетин коммунист болгон аякылча партияларын, Москва болгон турар эл кураалын киржилеулерин СЭКК райком болгон райкуком телеграмм чорудуп, Чувел хураалдын киржилеулеринге байкын чедирбисин, имперализмге уур, бугу делегетге социал дилеуле дээн, пролетарий интернационализмнн тилеулер дээн демиселге уул чедиршикенирал болурун ачаа куээн. Чувел хураал СЭКК ТК-ын Чынгил секретары эл Л. И. Бреквинин чутааын долауу-биле чуудулгуну көрүп, ову дин-биле деткил турар бис дээрин телеграммга чутаалган.

Районгауа херэженеринин болуп акем конференциянын киржилерин ачаа мидер телеграммга чоруткан.

Илар бистер ачаа делегетге тайбыл, уруг-таргаш аас-кежин кулеп тү бис, ууларга бистин лалар уевис, мят гаш чер бумбурээнге оожонжар чор халтын дайын турбас, харым эл-хуугу болган интернационализмнн угаан-бол тилеуэн турар умурун, хун кез чырып туруун, ооң херетинге коммунист тилеулеэн дээп бугу күжүстү дүрүп аякылдар бис—деп, ол телеграммга чутаалган.

СӨРЗ-ийн Дэдэл Сөвдөлгө
сүрдүүлмүн 1969 тьдын оон
6-ла Чарын-биде Тыва
ССР-де он болгон оон хой
ругтарын төрөөн болгант кил-
зилген иелерге "Иениң
заалры" хүндүлүт атты, "Ие-
ниң мадымы" орденин бол-
гон СӨРЗ-ийн Дэдэл Сөвдөл-
гө Претидири Билэниң
тербиһан тывыскыны болза:
1. Караң Кычпыр Аратпа-
на - Чоюн-Хемтир районун

СӨКП-ийн XXII съездин ат-
тыт совхозуңун ажилчыны;
2. Елтазета Михайловна
Гайгеровага - ажилда чым,
Чалаана хоорай;
3. Ландип-кара Тамбазеева
Дашмага-Тес-Хем районун
Тес-Хем совхозуңун ажил-
чыны;
4. Айыл Хуялова Донникага
- Овур районун "Комму-
низмче оргк" колхозуңун
колхозчу.

5. Серен Чимбалева Са-
-бакжы ээли, Бай-Таттуу
Йонцун Дон-Төр суугун
6. Каказа Семеновна Сен-
ге-Таңды районун "Тиг-
ке" совхозуңун ажилчыны
7. Айал Пуганчакина
матка-бакжы ээли, Зулур
районун Ан-Таттуу суу-
гу
8. Клара Айымжирова
гармажа-Тес-Хем райо-
ну Тес-Хем совхозуңун а-
жилчы.

май 4-те нотагийн дээрх ССР-ийн Даштмын хөхөрөт минисгтер стпоуиун КР-иун Даштмын хөхөрөт минисгтерстпоуиун баш буруугаар кудалгын шынгийн салмидрын туралжон кыдат талаа ол кыгаиунда, бо чмидын июнь 10-да оюу гедисгтерин хөхөрчлөл турары ишнал, эржөжөч чүгүл түндислери чүгте кызбал эвес, харып база кымыларны ол унагостун байдалдаа улам кыай чидисгтеринин оруу-биле барган.

Кыдат эрж-чигиргаларнын бо чаа авиторазы-биле хол баштыр ССР-ийн Даштмын хөхөрөт минисгтерстпоуиун шынтырлыг дууралынмийкын КР-иун Даштмын хөхөрөт минисгтерстпоуиуна меделгевшпаан, Тасты хеминч районун да совет-кыдат кымыларны унагостунга дшүжүрүг зорукту чидисгтерин турарына төпчүн салыры-биле даштм хемчегирин алмын негер түп.

Кыдат эрж-чигиргаларнын чонгээлиг үүдентиглеринин шынчын уржуктары даш харымсалга кыдат талага буруу-биле онаажыр.

Москва, 1969 чмидын июнь 11

Дүң ВЛКСМ-нин Тыма обкомунун VI пленуму болган. Аңа «Комсомол кадрлары биле ажалдык байдал» болгону оңу окшисар чечмелер дүң гайымда» ВЛКСМ обкомуну баргы секретары Д. К. Ооржак иштелет кылган.

Иштелет таалам-биле санал-ооалга ВЛКСМ Кызма хооромунуң баргы секретары А. Романов, ВЛКСМ Уруг-Хем, Бий-Хем, Тес-Хем райкомпартия биле секретары С. Били, Б. Шымар, ССКП Тыма обкомунун партия коммиссиянын даргасы М. Нахомов болган оон-даа өскөдөр санал берген.

Пленум организастыг айткырым чүгүшүлгөн. ВЛКСМ обкомунун секретарынын туңгучу Д. Топай, Павлово оларынче өскө ажитте шалттынчил ВЛКСМ обкомунун секретарлары дүңдүлгө-изден оларым пленуму хостан. ВЛКСМ обкомунун секретарына А. Копайын пленум оонган. ВЛКСМ обкомунун комсомол органдар кылдынын эргекчиликте С. Седе-оолду, школа таалам-биле кылдынын эргекчиликте

Ш Ы Н

База бирээни дужааган соонда...

Ордумак эртеминин дугайында аттестатты алырының үшкү экзамен дужааттыңан. База бир чаа өрүшкү, тилелге чедип келгени ол. Он чыл дургузунда шуугу өрөнип келгенине нанды-даа бергедээшкн таавырышпазы чүгээжик. Оларга нанды-даа билет «эс-кежиктиги» болгаш экзамен ду-

мааган соонда сепкил, хаан-даа өөрүшкүлүг. Бо чуркунта бөлүк доозукчуларны көрүңер даан. Олар Кы-зылдың №1 школында өөрөнип турарлар. Шунту экзамен-нерни чедишкенини дужаал алырынга олар бүтүрелдиг. Е. ЧУРКИНИНЧИ Фотозу.

ЭМЧИ, ЭШ, ӨННУК

ФЕВРАЛЬДЫН эгези. Ын-чан өдүгөн тайгамын хар улуг болган. Айтты чоруп шадасам. Чатгыс кы-ниң баскан из-биле өскө-рүшкн чыгып чок, калды-дыр таптап каапын. Копка-ланчак орундалап тайлар ба-зар болза, харке куракка че-дир сит кыныр. Аңчылар дүңгүт хаа-биле чоруп бо-лур. Соок база дыйчыг. Ол-за үдө «Тоора-Хем» совхозун Мөңгү-Халде ийи фермазын-га мындыг турган: ортузунга чедир хар-биле шугалыкка майтынар, арыг иштиле-де улуг даямдар дег мында-мын-да өсөс берген турар; ола-рың коораларында үгөн кыштар чокка-чоккак пөштөр араа-биле өрү чарны бээр. Олардан каап, үгүп турар пөштөр куртамырды алтыр-ы-шаан, шыппын аалды оттур мөдөөлө турганыг; майгы-нар эң чүве дег сатылдырар. Ийи малдыгаарга харын улугунга бодалга соок бер-е. А олар оон нортпалар.

Кижн болгаш оон ажил-херээ

Кежээлтиг соок киткен келген. «Соок дөш олура, аштым дөш маанав» дий-яр болгаш. Пөштөр, хаддар аразында дийлелер, чатгыс кынын шыкпак үткелчек орукчугашпак хары муңу алган, чоллак хөрөктөшкү, дөргөлдөп чүү-хөүтү, биче-жик болгаш белегер, сым-нык чарымын, батыш-чы-рыкче төсөткөп албайла-ш-паан, бирде четкен кыны-нык тышын шөлө тыркылап, бирде тыралып арын чода туулап, кезек болгаш-ла соонда экинче хал көрүп каар чоруп орган. Михаил Федорович Галкин ол Току-районун мал эмгелчигини ветеринары сакты берген чүве дег, тайгада ийикти өй-нүктери-биле хөрөңир, ийи малды шырчир, тарың, эң-нээр дөш фермага эмчи эжи-биле кады далайың кел-ген. «Галкин», «Михаил» деп ат, фамилияны билбес кижн Токуда ховар. Михаил дег Мөңгү-Хал төрөөн оглу-биле дөмөй чүткөн алган. Михаил-биле эртеңинде учурашкан мен. Ол соокта беин бөрт чок, изгирени бер-ген, ак халат кеткен, надар-чыларын дузаа-биле ийи-лерини өшкө чыгыстап чы-дыр багылаш, оларын боос-таанынча ак кулуп чык чок амылдап тур. Пөштөр ара-зында, асфальт орук дег, ка-дылаан бөрөн шырада ийи-чары сымшас. Сактырга оларын тарып доозарыңга кал-даа хонук асеттиңи дег. Ыччалда-даа Михаил: «Ийи-үш хонукта доозарын кызымдар бис» деп өтүр-дү-дү чүтүрүлдү. Чүтүлө ол эвес, ийи шырчир, дегилни то-дарадыр ажил база бар тур-ган. Ыа мунуларда мээң бо-длым чарын чыл мурунча шырчир болгон. Ыччал, 1949 чылда күскер кыжын, хо-луда чомолдан туткан, ак ки-дос өдүктүг, хып дөң анык чолдак өр Тоора-Хем суурга көстүп келген. Ол-ла чылын ветеринария техникумун дооскип, Тывага ажилдары-биле келгени ол. Шоолуг чү-вө аыттаас, томангыт, ийи-чатыс хоорей бергенде кат-тарынмыг өскөри, оюу-баш-та-биле наттыккан, солун болгаш холуг сатындырар ол кижн сурунун аякытка-рынга-да, чок-кавынчыг мал-чынарарында-да билдинип апарган. Ажилга кызылаа, анда дүгөн өөрөнип алы-саары, каады-бөрт тайга че-рини, моондартында тура дүшпөш — Михаилдың эки шынары дөргөн билди тур-ган бис. Ийе, Михаил Галкин шак-ла мындыг кижн эвеске деп үнөдөөр херек. Ол анда төлөтүп.

О. Л. КЕЖЭЭ агаар бүргөн келген, баскар хар чап-кан. Чымыл орун ийден. Ми-хаил Федорович хуну билди тургузуу ажилдап, мотол тургузган: дөң, чык барыла, холуу сирганып алган чыдыр.

Шуглак-дөң-дөң-даа салып бе-рийер диязын, шай, мүн ха-йыдырлар-даа диязын, шы-ныда, чөм-даа чыккан, сук-саа-даа. Өтүң ээи анык кыштан далайып турары ий-ден: пайын өскөм, эйт доо-раш, мүн кыдыр дөй берди. Шай хайыган.

— Шай чыр-ле, — деп, кыс төнөк апарып салды. Михаилдың эгини: бас-кактандыр олурупаш, шаа-жаң аякты чангыс холдап тутуш, бир талзынча шала хымыжыкпаш, шай аарта-рынга эки өрөгөнө ашактар дег, ийи-үш шалаанын улаш-тар аартапты. Ийи сүтүгү хоюг сарыг шайын Михаил та чегени ийкен, дүгөн, ийиштэн ээти, ийи быштаа та чегени чээ. Ийижилен-нин, өскө-даа малчынарын

рыңкн машинамы мнаар баар билеп алган турар. Ха-мык укур тер чоруп бил-ринде эвес, а ажал-херекти бүдүрөш келгиде. Малчы-нар Галкинни ачы дузаын, арга-сүмөң чогуру ой-шоо-ла ал, оң келгип четки-пейи манан турар учуру ол. — Чамдык чылдарга биске мал чудасан, аарыг тыттып келгилээр-дир. Чөм чогулдан мындыг эвес. Мал чөм бисте хөй, оң кол чылдагыны — малчынарын ажилга ха-рымыкка чогулду. Оон ийи, мал ажилың өрөм дуза-биле чорудуу билер малчынар бисте ховар. Малчынар бо черини ологай байдалын аял барымдалаабын турар. А бис-тер, мал эмчилер, малчы-нарга ховар барып, малды өй-шаанда шырчидей, тып-

РЕКЛАМАЛАР • ЧАРЛАЛАР •

Медицина ажилдакчыларының хуну

1969 чылдың июнь 13-тен июнь 15-ке чедир медицина (амнегал) ажилдакчылары-ның хуну бистин республика-га эрттирер.

Ол хун чурттагы чоңуң ортузунга медицина ханды-кызынның культуразын бол-гаш шынары ажилдерин база культуруг амырлар-чурттап дөш дөмөсөдиг, күш-ажылдын байдалын ажи-житкенин дугайында чо-руткан ажилдарын түнө-лөй турар.

Ол хуну демдеген эрти-релерге белеткенер! Арап-шөкери (сахарная) културалы дөш дөмө-селге республиканың бүгү чурттагылары: ажилчылар болгаш колхозчулар, пенсионерлер база бажын ээлер, өөреникчилер, студенттер боттарынарың дууңерин кырыптырер. Кудумчулар-ны болгаш херим-кажаалар иштиң, бугурулге, албан че-рлерин, оруктарын болгаш про-гуарларын, шөлдөриң база килериниң — бүтүлөш ап-тап арыталаалар. Республи-канын хохорайларын болгаш суурларын кудум-чуларын база херим-кажа-ларын иштиң-лаштын хо-гаандылаалар.

Тарып олурукан иштештер, чааң үнүптерин болгаш чүзү бү-рү чектерин дөш өскө-даа ногаачылыктарын чогуру үнөшдө сугатар, оларын ажи өтүп үнөриң каагалаал-яр.

Медицина ажилдакчылары — санитарлар, медицина сест-ралары болгаш фармацевтер, фельдшерлер болгаш эмчи-лер! Ажилчы чоңуң орту-зунга медицина хандыкыла-аының культуразын болгаш шынары белеткенер. Меди-цина эртеминин чаа-чаа че-дир чурттагылары: ажилчылар болгаш колхозчулар, пенси-онерлер база бажын ээлер, өөреникчилер, студенттер боттарынарың дууңерин кырыптырер. Кудумчулар-ны болгаш херим-кажаалар иштиң, бугурулге, албан че-рлерин, оруктарын болгаш про-гуарларын, шөлдөриң база килериниң — бүтүлөш ап-тап арыталаалар. Республи-канын хохорайларын болгаш суурларын кудум-чуларын база херим-кажа-ларын иштиң-лаштын хо-

БОРУДА

«Сут-Хал» совхозун Куа-ту-ра бажымыга чокта чал чон шыгыр доолур олурукан. Дөңгөн 100 чылга болгаш Со-вет Тываның 25 чыл оюнга уткуштур 7 суурларын уран чүтүлүн көрдөш болуру ол. 7 черин көрдөш «ол-ла» хун болуп четтирген.

Ук көрдөшүн түнөшүндө 1-ги черин «Ишкн», 2-гивин Бора-Тайга, 3-күзүн Алдан-Мадыр салбырлары тус-ту-зунда алганнар. Ол дөре че-рин алган суурларын ажил-агыйн-даа, уран чүгөге ор-ганаастыг кырылгези-даа, кон-цертинин утка-шынары, хаас-таага, хөвч чөмө эки бо-лаш. Утүлө эки болуп ажи кыргн чөмө-лерин удуру-ку-лар бот-тылыгыг концертте боттары кырылгези, уду-ру-гуп келген. Боттары наам та-лазы-биле ээлиң дөүгү бер-дээн, бо чокта концертте-даа кырып чорбаан салбыр баш-карыкчылар эштер С. Мен-ге-Наам, Т. Капкалак, В. Тойлуг-оол оларын концерттерин ханы уткамыг эс-тер-биле чарлап, боттарыны белеткен алган номерарын көргүзүп турган, башкарып турарыга кырыкчы анык-тар улам хөй-аңт кырып, кө-рүчүлөр сонуруган, магадан турганнар.

Бо көрдөшдө улагы берген кырылгези кырып турары каажымында-ла хөй бол-ган, черде концертте кырып чорбаан чыа эки турган О. Кыстаа, шерг келгип үнүп келген, реперитивти марж-га «Дөгэ барың» кырылгези, көрүчүлөр байыр чед-рин, тура халчын турган. Оон-да өске улагы берген кыры-лерин номерларын улау ды-ка сонуруган. Моон алган коорге, төгүлүгү олояйге у-куштур чоңуң хөй-аңт кө-дүрүшкүн-даа, черде кула-тура, уран чүгөге хандыкы-лынын өзүп олары-даа өздө-дир.

Ыччалда-даа совхозун партиюго, дирекция чери чо-гуру өйүндө үе хууаанын ай-тып, бүтүлө албан органи-зацияларга бир дөңө ай-тышкынын берип каан тур-да-ла, чамдык черлер көрдө-шө дыма куду денендиг бол-ганы хараалыган. Чыжаа, Сут-Аксы суурлар көргүзү-чөдө шымак болуп боор деп, салбырлардан келген кырык-чылар, райондан төлөөлөр ий-чан турганнар. Ол мындыг бол-ган, чүгө дөргө совхозун өйүндө чамдык албан чөмө-ринин удуруччулары бот-тары концертте кырылгезиң туржук, концертте кырып кырылгезиң чогуру үе-шагында белеткелче чорутпас, ажи-чак чок дөр хөм-биле болу-дун чурттан турган сурунун ажи дөңө туржук дөңө хө-рөкчө албайлаштын мындыг куду түнөшдиг болган.

Сут-Аксы суурда, ордумак школа, ажилтын кооперация, район эргелиг эмнеге, почта салбыры, кэдэ Совет дөш оон-да өске албан черлеринин удуруччулары көрдөш белеткелчиге кичээлгөй сал-бай келген.

О. СЕВЕН-ОДУП, Чөм-Хемтиң район.

Мурнунда — „Саян“

Июн 9-та «Хүреш» стади-онга бүт бөмбүтүн талазы-биле Кызыл хоорайнын бирги чери дөш оюн уламтылаан. «Саян» биле «Енисей» коман-далары учурашкан. Оюнун эгезинде «Енисей» атакалап киргеш, беш минута болганда салгы ажиткан. Оң соонда халлашкыны улам күштө-дирген. Ыччалда-даа «Саян-нын» вратар Анатолий Фир-стовун ааааааа, шмчентар чорутуудан сан ас шма-ваан.

Оюнун бирги чартым ке-

Бирги разрядчылар немешкен

Ийги разрядтын шыдыраа-чыларын мергежик бел-деринин маргалаанын май 24-тен июнь 8-ке чедир рес-публиканын «Спартак» спорт комплекси Кызыл хоорайга органиастап эрттирер. Бо маргалааның соолуг салгы-лар эң-не чидип, солун бай-далга эртен. Эгезинден соол-дүргөжиге чедир шыдыраачы-лар Сендас, Шаалый олар ба-рык-ла мурнап келгенер.

Соолуг салгыларга өскөрлө-гелер болгудан. Ылангыя 11-ти салгыда Шаалыйн Бай-каа уткан, а Сендас биле Копарын салгы хайым бол-ган. А Алдын-оол Базеттин уткан.

Ыччанга 11 салгыдан аң-чоруг 8 салгы Бай-каа 9, Шаалый, Сендас, Алдын-оол олар 8-8 салгыны ал-ган, бирги разрядтын нор-мазын дужааганнар. Моон-биле республиканын шыдыраа-чыларды бирги разрядта 4 кижиниң немешкен ол.

Маргалаанын бирги кате-гориянын судьязы Монгуш Бора-Хөевич Кенин-Лопсан органиастыг, билдинг, ажи судьялап эрттирген.

Маргалаанын түнөшүндө блага турип (дүргөн ойнаар) болган, анда М. Кенин-Лоп-сан биргиин, Алдын-оол да-раазында черлерин ээлэенер.

Ш. МОНГУШ.

Ийи районнун спортчуларында

Хандагайты суурга Өвүр биле Мөңгү-Тайга райоо-ларын спортчуларын маргалаан ийи хонукта үрүлүдөөн. Баштай оолдар, уругларын 100 метрге чарыкыга Өвүрүн спортчулары Владимир Хенден биле Светлана Бүрбү тил-дээн. 800 метр, 1500 метр черлерге чарыкыга база-ла Өвү-рүн спортчулары бирги чери ээлээн.

Бөйөбөтга Өвүрүн оолдар коомалаан (капитаны Д. Ко-най) 3:1 санга уткан, Мөңгү-Тайганың хөргөжөөнүнүн бөйөбөт коомалаан өвүрүлөрүн тилдээн. Шахматка, ша-хмат, стол теннизиңге, хүрешке өвүрүн спортчулары тил-дээн үнөткөн.

Мөңгү-Тайганын аалчылары маргалаада кырылгезиң аңгыда бот-тылыгыг уран чүтүлүн концертти район тө-вүңге, «Коммунизмге орук» колхозка көргүскенер.

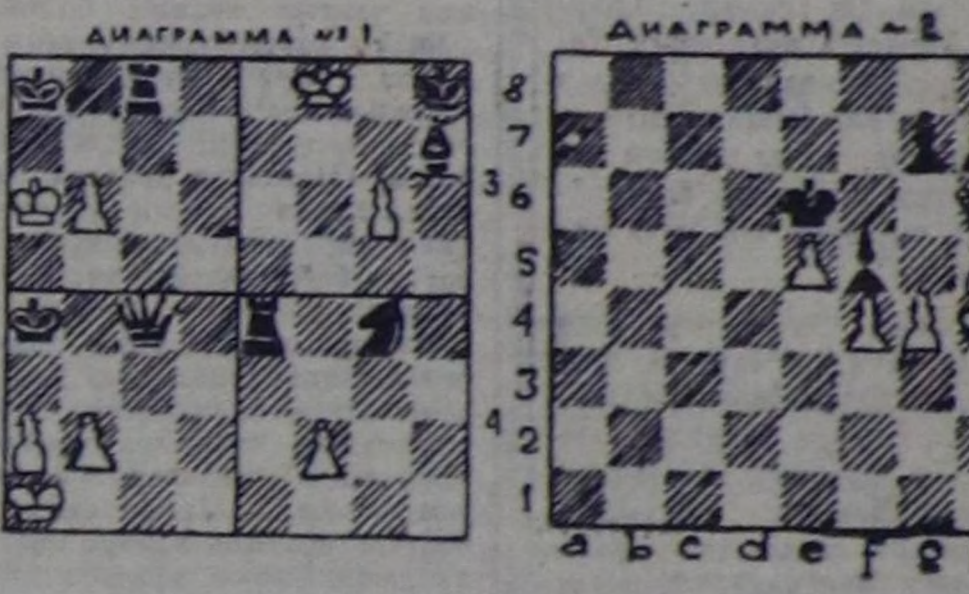
Шыдыраачыга булун

БЕШКИ КИЧЭЭЛ

Ам бодаларын үнөзиг (кү-жү) билеп алымынар.

Оол. Бүтүлө бодаларын эң кошпаа дээрин билер бис. Ыччалда-даа ол чамдык тава-рылгаларда эң-не айымыдыг болу бээр-даа болур.

дөр шавтыралыг согушкун-ларын кымыл болулар. Бир-ги тавамылда: а2—а3+ ча-ра хонушкун! Ноняче хал-лашкын — ша. Ноня дескен соонда, ак мерзе чиртпг апаар, а бир эвес Ф6+х3 кыл-

Бир эвес оол удурлаанычтам-нын бодамын узууткап каап шымак болза — ол улуг че-диринин дөргөн билдингир. Оон аңгыда, оол хары үдэ ийи шөлдө халдап, «чара хо-нуушкун» кымыл болур.

Дөрт аңгы квадратка үс-түнгөн №1 диаграммага оол-дөр шөжөр болза, 2a2:a3+— мерзе база-ла узууткатынар.

Ийги квадратта 1:b6—a7+ деп көш база-ла чара хонуш-кун ноняче болгаш тергеже хары утга халлашкын-дыр.

Үшкү квадратта 1:b6—d7+ деп көшөөн, ак талам чүгө чангыс ноня биле чангыс оол-

дуг болза-даа, удурлааныч-там матка олтуруп болур. Бо ноняч ховар тавамылга дө-рөң чүтээжик.

Дөрткү квадратта 1:d2—b3 деп көш — классиктиг чара дилишкн-дир. Намгала чөк оол терге биле атые халдай берген. Ыччалга олар ол соолу чыл шыдыраачы, түгө дөргө олар диагональ ажи-биле көшөлөр болгай.

Бо чижентерил база катал сайтарын. Кошмак оолдан күштүг бола чөтө юртгарыг дөргөн силерге ак билдингир боор деп шөгөр-дир бис.

XIII вектин улуг шыдыраа-чымы Филдорус «оол»-шы-дыраа оюнунун кол соруг кыныкычын» дээн тавамыл-га эвес.

№2 диаграммага турштуу боттарың сайтарын көрү-нер. Ак таламдан эң күш-түг көшүг тыямын. Оон соон-да байдал канчаар өскөрлө-дир?

Баштайгы кичээлдерин ка-таптар. Силерге билдингир чурумнары ажиллашпаан, эжиңер-биле ойнаар. Прак-тикап ойнаштын — шыды-раал өөрениринин үлөзгө-н болуу.

(Кичээлди мастерге калдып Ч. Оон чорудуп турар).

Редакторун ораакчымы С. К. ШОГУТ.